

Nyhetsbrev

"Tunagården" från 1928, en Anders Diös-produktion, Hj. Brantingsgatan 4, ingår i den uppskattade utställningen "Folkhemmets byggmästare i Uppsala" på Salagtan 16 A, 2tr.

Utställningsverksamheten

På kulturnatten , 12 september 2009, kl. 18.00, är det vernissage på utställningen "Hundra år gamla industriannonser i Uppsala" på Salagatan 16 A, 2 tr.

Upsala Nya Tidning

anmäler sig till prenumeration för år 1909.

Upsala Nya Tidning är Uppsalas mest spridda tidning. Genom sitt allt mer utvidgade format och rikliga innehåll har Upsala Nya Tidning under det så snart gånge året ytterligare ökat sin läsare i såväl Uppsala stad som i hela Uplands län.

Upsala Nya Tidning skall allt fortsätta söka hålla sin ställning som landets mest värdiga och intressanta organ.

Upsala Nya Tidning skall under 1909, som följande, fortsätta göra sig till till för Uppsala stads kommunala, kulturella och allmänna intressen samt värdet såväl för läsare som för kassa befordra läsets och landbygdens utveckling.

En innehållsrik 1909-årsutgåva: Verksamhetsberättelse för Hjälp- och Vårdnads samt andra goda uppsatser i stads ämbets, Centralförbundet för socialt arbete värdfulla artiklar och Skidåkningens förklaringsberättelse artiklar. En serie Skidåkningens samt speciala riksdagsberättelse och intressanta kampanj- och förklaringsberättelse. Jordbrukens utveckling och läroplan, en ny värdefull och intressant följning och en allt rikare nöjesutgåva m. m.

Ökade andra utgåvor högt pris, är Upsala Nya Tidningens pris för dess bägge upplagor efterträdare under 1909.

Prenumerera i tid på _____

Upsala Nya Tidning.

Härmed rekommendera vi våra velocipeder

"HERMES"

af alla fackmän erkända som fulländade i såväl konstruktion som arbetets noggranna utförande.

28.000 Hermes-velocipeder

sålda i Sverige sedan år 1901.

Aktiebolaget Nymans Verkstäder, Uppsala

Två annonser hämtade från utställningen

På gång är också en utställning om Löfqvists Sportskofabrik och under hösten påbörjas produktionen av en utställning om anrika Almqvist & Wiksell.

Seminarium den 16 oktober 2009

Fredagen den 16 oktober 2009 arrangerar industriminnesföreningen ett seminarium på temat "Den som inte känner till det förflutna kommer inte att kunna behärska framtiden" med professor Staffan Hansson, Tekniska universitetet i Luleå, som huvudföreläsare. Tillbakablickar behöver inte "bara" vara historieskrivning. Spänstigt gjorda innehåller de också blickar framåt och öppnar dörrar för funderingar om vad som komma skall. I så måtto anknyter seminariets tema till utställningen "Hundra år gamla industriannonser i Uppsala". Utställningen och seminariet kommer att visa på erfarenheter som har sin självklara plats i underlaget för samhällets framtida utveckling.

Professor Staffan Hansson har många exempel på frågor som berör teknikens roll i den historiska utvecklingen. I boken "Den skapande människan" aktualiserar han t.ex. frågan: Varför genomfördes en industriell revolution i England och inte i Kina som så länge hade dominerat den tekniska scenen, och vilka är förklaringarna till att England efter drygt hundra år av industriell utveckling förlorade sin ledarposition till USA och Tyskland?

Syftet med seminariet är inte endast att diskutera det som varit. Seminariet skall också väcka tankar om vår egen tid. Kanske kan en titt i historiens backspegel hjälpa oss att se med andra ögon på de möjligheter och problem vi själva står inför. En ambition är också att väcka tankar om hur vi människor påverkats av tekniken och inte minst hur vi med teknikens hjälp omformat vår värld i stort som smått, på gott och på ont.

Programmet är i skrivande stund inte färdigt men seminariet beräknas kunna påbörjas kl. 12.00 och avslutas kl. 16.30. Särskild inbjudan kommer i månadsskiftet augusti/september.

Valutareform - när Sverige fick kronor och öre

Fram till mitten på 1650-talet var Sverige ett banklöst land. Det svenska ekonomiska systemet byggde då, och fortfarande långt in på 1800-talet, på självhushållning och enkla byten vara mot vara. Det var ett system som rimmade dåligt med vad ett modernt industrialiserat samhälle krävde.

I dag då vi lärt oss att betrakta bankväsendet som en ofrånkomlig förutsättning för att samhällslivet ska fungera är det inte långt till frågan hur ett land alls kunde existera utan ett ordnat bankväsende. Behovet av banker kom först med industrialiseringen. Det industrialiserade samhället förutsatte ett system med pengar, prissättning och krediter där tillgång och efterfrågan bestämde varans pris. På självhushålllets dagar behövdes ingenting sådant och därför fanns det inte heller.

I Sverige har det slagits mynt sedan 900-talet. Bilden ovan här hämtad från ett träsnitt ur Olaus Magnus *Historia om de nordiska folken* från 1500-talet

Industrialiseringen krävde investeringar i byggnader och maskiner. Eftersom det kunde dröja länge innan verksamheten lönade sig behövdes kapital och krediter i en omfattning som det förindustriella skedet inte hade någon erfarenhet av. Härutöver krävde industrialiseringen också, att det fanns människor som var beredda att mot betalning arbeta åt andra i fabrikena, dvs. en arbetarklass.

Allt detta var något nytt, den gamla månghundraåriga ståndsindelningen med adel, präster, borgare och bönder blev inte längre lika självklar som tidigare. Med den nya tiden kom nya grupperingar in i bilden, grupperingar med krav på inflytande och medbestämmande.

Tankar på en gemensam europeisk valuta

I mitten på 1800-talet, började det i Europa föras fram tankar om en gemensam europeisk valuta. Senare tiders EMU-debatt må ge intryck av att vara något nytt i den politiskt-ekonomiska debatten. Men så är inte fallet. Dagens debatt är i det avseende ingenting annat än ett da capo från 1860-talet (långbänk, för att använda UNT:s flitigt använda vokabulär) då det pågick försök att dra in Sverige i en gemensam europeisk (den gången en latinsk) valutaunion, LMU (Latinska monetära unionen), med francen som gemensam valuta. Det var en valuta där systemet baserades på både guld och silver, s.k. ”dubbelmyntfot”. Det var en myntfot som aldrig fungerade särskilt bra.

Då som nu var Frankrike en dominerande nation, den gången livligt påhejad av Belgien, Italien och Schweiz. Här hemma i Sverige var det bankiren A O Wallenberg som utan framgång ledde anstormningen mot de svenska riksdalerna och för en anslutning till francen. Inget nytt under solen med andra ord; det mesta har någon gång tidigare funnits på dagordningen.

I Sverige hade vi sedan 1534 handlat med riksdaler och mark. Bara under 1800-talets första hälft hade vi i Sverige haft flera helt olika valutor: riksdaler specie, riksdaler banko, riksdaler riksgälds och riksdaler riksmynt. Det här blev med tiden krångligt och otidsenligt. Den tänkta latinska myntunionen med francen som gemensam valuta krossades emellertid efter det att Frankrike besegrades av Preussen i 1870-71 års krig mellan de båda länderna. Efter detta fanns det ingen som ville ha den valutan.

Efter detta krig började dåtidens politiker i Sverige fundera över en något mindre valutaunion; nu mellan de skandinaviska länderna. Behovet av en ny valuta bedömdes som stor och motiverades av att det var svårt för de små länderna att få sina resp. valutor respekterade ute i världen och när Sverige nu industrialiserades och den svenska exporten ökade var det nödvändigt att landets valuta respekterades.

De tre skandinaviska länderna Sverige-Norge (då i union med varandra) och Danmark inledde förhandlingar och enades relativt enkelt om att de tre länderna skulle övergå till guldmyntfot och att ha kronor och ören som gemensam valuta.

Guldmyntfot, krona och öre

Den stora myntreformen kom 1873 och Sverige övergick då till guldmyntfot. Till en början - den 1 april - bestämdes att Sverige och Danmark skulle börja handla i kronor och ören medan unionsbrodern Norge var försiktigare och ställde sig utanför. För Sveriges del innebar beslutet att vi övergav riksdalern och marken som myntenheter.

I dag ser våra svenska pengar ut så här

I Danmark blev omvälvningen inte lika stor, där hade man redan "krone och ören" som sin valuta. Det norska utanförskapet blev inte heller så långvarigt. Norge anslöt 1875, dvs. två år senare, till denna skandinaviska valutaunion.

Valutaunionen innebar att varje lands mynt skulle gälla även i de andra länderna och så fungerade det fram till första världskriget 1914. I Sverige avskaffades i realiteten guldmyntfoten den 27 september 1931, dvs. då upphörde Riksbankens åtagande att lösa in svenska sedlar mot en viss bestämd mängd guld, även om det formellt inte skedde förrän 40 år senare - 1971 - då en ny myntlag antogs.

Roland Agius

Uppsala Industriminnesförenings styrelse 2009

ordförande Roland Agius, tel. 018-132910, 0708-600149, roland.agius@telia.com

v. ordförande Torbjörn Hedberg, tel. 018-505225, 070-5790397, torbjorn.hedberg@comhem.se

kassör Ola Leife, tel. 018-302072, 070-6630035, olaleife@hotmail.com

sekreterare Barbro Lindberg, tel. 018-402476 barbro.lindberg3@comhem.se

ledamot Ingegerd Jansson, tel. 018-391588, 070-3453703, mobacka@c.lrf.se

ledamot Lennart Göransson, tel. 018-236101, 073-9636306, lennart.goransson@telia.com

ledamot Dick Jansson, tel. 018-328207, 0707-128207, dickbirgitta@msn.com

suppleant Jan Winberg, tel. 018-257422, ekonomi.sjmf@telia.com

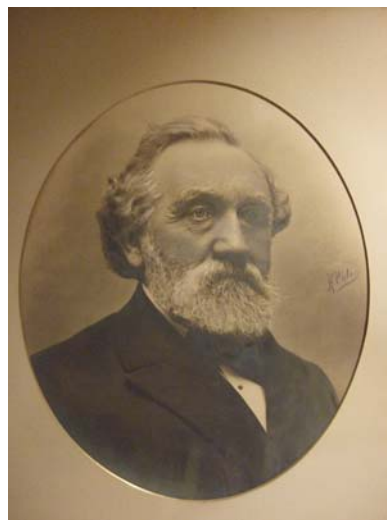
suppleant Ove Lundgren, tel. 018-540641 sorbator@swipnet.se

suppleant Bertil Segerström, tel.018-461618, 0738-333402, bertil_segerstrom@hotmail.com

Den 13 oktober, kl. 18.30, berättar civ.ing. Christer Fredlund om sin farfars – uppsala-byggmästaren **Axel W Fredlund** (ovan) – byggande i Uppsala. Axel Fredlund var en av Uppsalas många "folkhemsbyggare".

Lokal: Salagatan 16 A, 2tr

Ingen gjorde mera än industriidkaren **H W Söderman** (ovan) för att under 1800-talets senare hälft industrialisera Uppsala. Han var kryddkramhandlaren, som köpte Svartbäckens brännvinsbränneri, som grundade Upsala Bayerska Bryggeri och Upsala Ångkvarn och som satsade riskkapital i praktiskt taget allt som "luktade" blivande industri i Uppsala.

PROGRAM HÖSTEN 2009
(Programmet utvidgas successivt)

Lördag 22 augusti

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd: Roland Agius

Onsdag 26 augusti

Salagatan 16 A 2tr
Kl. 14.00 Studiebesök SIF-veteraner från hela Sverige på möte i Uppsala
Visningsvärd: Roland Agius

Lördag 29 augusti

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd

Lördag 5 september

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd

Tisdag 8 september

Salagatan 16 A 2tr
Föreläsningsskväll
Kl. 18.30 Fil.dr Berit Bengtsson
(Föreläsningens rubrik ännu inte klar)
Visningsvärd: Roland Agius Gunnel Arrbäck

Torsdag 10 september

Salagatan 16 A 2tr
Kl. 13.00 Studiebesök Uppsala Senioruniversitet
Visningsvärd: Roland Agius

Lördag 12 september

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 16.00 – 22.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärdar: Roland Agius,

Kulturnattsprogram

kl. 14.00 **Stadsvandring i den medeltida Industristaden Uppsalas spår med Roland Agius som guide och berättare. Samling: Gamla Torget**

kl. 16.00 **Utställningslokalen på Salagatan 16 A, 2 tr, öppnas.**

Kaffe med bröd kan hela kvällen köpas till ett pris av 30 kr

kl. 18.00 **Vernissage på utställningen "Hundra år gamla industriannonser i Uppsala"**

kl. 19.00 **Nostalgisk underhållningsmusik med Stig Adils trio** (Stig Adils, Janne Brodin och Erik Lundberg)

kl. 20.30 **visas Olle Hägers och Hans Villius film "Jag har varit med om allt som blivit nytt"**
en film där man får klart för sig att ingenting har förvandlat Sverige såsom den tekniska utvecklingen, radio, TV, gengasaggregat, mopeder, video, mikrougnar, CD-spelare, datorer, resa till månen m.m. Allt är 1900-tal allt som blivit nytt, Och vad säger allt detta om den framtida utvecklingen?

Visningsvärdar: Roland Agius, Ingegerd Jansson, Barbro Lindberg, Lennart Göransson

Lördag 19 september

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd

Tisdag 22 september

Salagatan 16 A 2tr
13.00 Studiebesök Vaksala SPF
Visningsvärd: Roland Agius

Onsdag 23 september

Stadsvandring med SBF Björken. Samling Sivia torg
kl. 10.30. Guide: Roland Agius

Lördag 26 september

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd

Torsdag 1 oktober

Salagatan 16 A 2tr
kl. 14 Studiebesök PRO Fjärdingen
Visningsvärd: Roland Agius

Kl. 18.00 Studiebesök Föreningen för Kvinnors Historia
Visningsvärd: Barbro Lindberg

Lördag 3 oktober

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd

Kl. 14.00 **Stadsvandring i Industristadens Uppsala spår med Roland Agius som guide och berättare. Samling Siviatorget**

Torsdag 8 oktober

Studiebesök Bo Lundén Viksta

Klockslag m.m. senare
Visningsvärd: Roland Agius

Lördag 10 oktober

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd

Tisdag 13 oktober

Salagatan 16 A 2tr
kl. 13.00 Studiebesök Pensionärernas Nykterhetsförening
Visningsvärd: Roland Agius

Tisdag 13 oktober

Salagatan 16 A 2tr
Föreläsningkväll
Kl. 18.30 Civ. ing. Christer Fredlund berättar om sin farfar, Uppsalabyggmästaren Axel W Fredlund. Föreläsningen illustreras med ett vackert tecknat porträtt (bildspel) av farfadern och hans verk
Visningsvärd: Roland Agius och Gunnel Arrbäck

Freitag 16 oktober

Salagatan 16 A 2tr
Seminarium på temat: "Den som inte känner till det förflutna kommer inte att kunna behärska framtiden" (Golo Mann). Programmet är inte färdigt men professor Staffan Hansson, Tekniska universitetet i Luleå, blir seminariets huvudföreläsare

Lördag 17 oktober

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd

Onsdag 21 oktober

Kl 13.00 Föreläsning (Roland Agius) hos **PRO Kungsängen**, Apelgatan 3 D

Torsdag 22 oktober

Salagatan 16 A 2 tr
Kl. 18.00 Studiebesök Föreningen för Kvinnors Historia
Visningsvärd: Barbro Lindberg

Lördag 24 oktober

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd: Ola Leife

Onsdag 28 oktober

Salagatan 16 A 2tr

Kl. 19.00 Studiebesök STF
Visningsvärd: Roland Agius

Lördag 7 november

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00

Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd: Roland Agius

Lördag 14 november

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd: Ola Leife

Tisdag 17 november

Salagatan 16 A 2tr
Föreläsningkväll
Kl. 18.30 Aase Friddegård Penayo berättar om sin far författaren Jan Friddegård
Visningsvärd: Roland Agius och Gunnel Arrbäck

Lördag 21 november

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd: Roland Agius

Måndag 23 november

Salagatan 16 A 2 tr
Föreningen för Filosofi och Speciaivetenskap
Studiebesök och föreläsning (Roland Agius)
Klockslag m.m. senare
Visningsvärd: Roland Agius

Torsdag 26 november

Salagatan 16 A 2 tr
Kl. 18.00 Studiebesök Föreningen för Kvinnors Historia
Visningsvärd: Barbro Lindberg

Lördag 28 november

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd:

Tisdag 1 december

Salagatan 16 A 2tr
kl. 19.00 Ordinarie Medlemsmöte

Lördag 5 december

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Visningsvärd:

Lördag 12 december

Salagatan 16 A 2tr
Öppet kl. 11.00 – 14.00
Gratis entré. Kaffe med bröd kan köpas för 30 kr
Lucia med tärnor besöker Industriminnesförening
Visningsvärd: Roland Agius och Gunnel Arrbäck

UPPSALA
INDUSTRIMINNESFÖRENING

